

การค้ำมนุษย์ : การกลับมาของทาสในยุคโลกาภิวัตน์

การค้ำมนุษย์ หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การย้าย การจัดให้อยู่ในพื้นที่พักพิง หรือรับมนุษย์ไว้ด้วยวิธีการข่มขู่ คุกคามหรือใช้กำลัง หรือด้วยการบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการล่อลวง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจที่เหนือกว่าหรือจากความอ่อนแอของผู้ถูกระทำ หรือมีการให้หรือรับค่าตอบแทนเป็นเงินหรือประโยชน์อย่างอื่น เพื่อให้ได้ความยินยอมของมนุษย์หนึ่ง ผู้มีอำนาจเหนือกว่าอีกมนุษย์หนึ่ง เพื่อนำเอามนุษย์ผู้ถูกระทำไปแสวงหาประโยชน์ที่มีชอบ รวมถึงการค้าประเวณีหรือการแสวงหาประโยชน์ทางกามรมย์ ในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาลงเป็นทาสหรือกระทำอื่นใดในลักษณะเดียวกัน การจองจำหรือการแยกอวัยวะของร่างกาย : UN Convention Against Transnational Organized Crime, Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children

การค้ำมนุษย์ มีมาแต่ครั้งโบราณที่มีการซื้อขายมนุษย์กันอย่างเปิดเผยหรือที่เรียกกันว่าการค้าทาสในประเทศไทยเองก็เคยมีทาสซึ่งมีอยู่หลายประเภท เช่น ลูกทาส ทาสเชลย ฯลฯ แต่ในปัจจุบันกลุ่มคนที่เรียกว่าทาสในทางกฎหมายไม่มีอีกต่อไปแล้ว ประเทศที่เคยมีทาสต่างก็ผ่านเหตุการณ์การเลิกทาสมาแล้วทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตามในโลกปัจจุบันแม้จะไม่มีกลุ่มคนที่เรียกว่าทาส แต่มนุษย์ก็ยังคงถูกนำมาเป็นสินค้า ถูกนำมาซื้อขายเป็นการค้าทาสในรูปแบบใหม่ที่ใช้เงินใช้ประโยชน์หลอกล่อ จูงใจ **คนจำนวนเจ็ดแสนถึงหนึ่งล้านคนทั่วโลกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในแต่ละปีและส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นผู้หญิง** ธุรกิจนี้แม้จะผิดทั้งกฎหมาย ศีลธรรม และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง แต่กลับมีการเติบโตอย่างรวดเร็วเนื่องจากเป็นธุรกิจที่ทำรายได้สูงในขณะที่มีต้นทุนต่ำ กล่าวกันว่าเม็ดเงินที่เกิดจากการค้ามนุษย์นั้นสูงเป็นอันดับสองรองจากการค้ายาเสพติด

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้ำมนุษย์

ความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์ ที่โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดนเป็นส่วนสนับสนุนให้ธุรกิจการค้ามนุษย์ทำได้อย่างกว้างขวางและยากต่อการป้องกันปราบปราม และสามารถขยายตัวเป็นกระบวนกรขององค์กรข้ามชาติที่มีเครือข่ายสลับซับซ้อน

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคม การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากรโดยเฉพาะคนยากจนเพื่อแสวงหาโอกาสในการสร้างรายได้เป็นช่องทางให้บุคคล กลุ่ม องค์กรที่ไม่ประสงค์ดีฉวยโอกาสล่อลวงเหยื่อสู่การค้ามนุษย์ ซึ่งในส่วนนี้ปัญหาทางเศรษฐกิจน่าจะเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ต้องเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ทั้งโดยความยินยอมหรือถูกบังคับ กระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ติดยาเสพติด อบายมุข มีปัญหาทางครอบครัว และที่สำคัญการที่เหยื่อหรือบิดา มารดา ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการหลอกลวงหรือกระบวนกรการค้ามนุษย์

ความต้องการใช้แรงงานผิดกฎหมายและบริการทางเพศยังมีอยู่ ยังมีนายจ้างที่ต้องการแรงงานราคาถูก ไม่จำเป็นต้องมีฝีมือ เช่น งานในธุรกิจบริการต่างๆ แรงงานเหล่านี้มักถูกเอาเปรียบ ถูกใช้งานหนัก และอาจถูกนายจ้างทำร้ายร่างกายหรือล่วงละเมิดทางเพศด้วย ขณะที่ธุรกิจบริการทางเพศก็ยังคงเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อบริการซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่ขาดจิตสำนึกของการใช้ชีวิตครอบครัวที่เหมาะสม รวมทั้งพวกที่มีปัญหาทางจิตหรือมีความเชื่อผิดๆ

ประเทศไทยกับปัญหาการค้ามนุษย์

ประเทศไทยถูกมองว่ามีการกระทำผิดในเรื่องการค้ามนุษย์อยู่มาก โดยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ ไทยเป็นประเทศต้นทางที่มีขบวนการส่งหญิงไทยไปขายบริการในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น บาหลีเรน ฯลฯ ซึ่งมีทั้งที่ไปโดยสมัครใจ และถูกล่อลวงผ่านทางโฆษณารับสมัครงาน ในปี 2540 มีหญิงไทยถูกจับที่ประเทศญี่ปุ่นข้อหากระทำผิดกฎหมายการป้องกันการค้าประเวณี 371 คน และในปี 2546 หญิงไทย 82 คน ถูกคุมขังในบาหลีเรนข้อหาค้าประเวณี

ไทยเป็นประเทศทางผ่านสำหรับคนจีนที่ต้องการลักลอบเดินทางไปยุโรปและสหรัฐอเมริกา และคนแขกที่ใช้ไทยเป็นทางผ่านไปออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ไทยเป็นประเทศปลายทางสำหรับหญิงและเด็กต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ยูนนาน ลาว ฯลฯ ประมาณการว่าทุกๆปีจะมีหญิงพม่า 10,000 คนถูกส่งมาทำงานในสถานบริการทางเพศในไทย

มุมมองของสหรัฐฯ สถานทูตสหรัฐฯในประเทศต่างๆ จะจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศนั้น ๆ และจัดอันดับชั้นไว้ 3 อันดับ อันดับชั้นที่ 1 เป็นประเทศที่รัฐบาลมีความพยายามอย่างเต็มที่ในการจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่สหรัฐฯ กำหนด อันดับชั้นที่ 2 รัฐบาลได้มีความพยายามอย่างเห็นได้ชัดในการปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ส่วนอันดับชั้นที่ 3 รัฐบาลยังไม่มี ความพยายามในการแก้ไขปัญหา

อย่างไรก็ตาม ในปี 2546 ประเทศไทย ถูกจัดอยู่ในอันดับชั้นที่ 2 โดยได้รับการยอมรับ เชื่อมถือในเรื่องการมีกฎหมาย และการคุ้มครอง ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ดี แต่มีข้อเสียเกี่ยวกับการ บังคับใช้กฎหมาย

สถานการณ์

เนื่องจากการค้ามนุษย์เป็นธุรกิจที่ผิด กฎหมายจึงเป็นการยากที่จะรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน ตัวเลขที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นการประมาณการของ แหล่งต่างๆซึ่งมักจะมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสำรวจหรือการตรวจจับและปราบปราม สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการมีอยู่หรือการขยายตัว ของการค้ามนุษย์

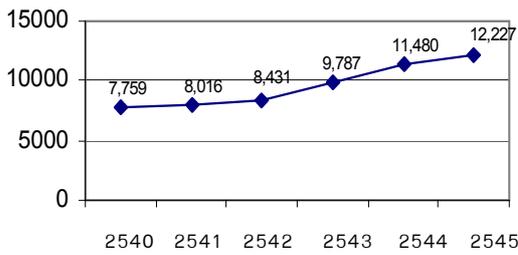
จำนวนสถานบริการที่เป็นจุดเสี่ยงของการ เกิดธุรกิจการค้ามนุษย์ยังคงเพิ่มขึ้น จาก 7,759 แห่งในปี 2540 เป็น 12,227 แห่งในปี 2545

จำนวนเหยื่อของการค้ามนุษย์ยังมีมากขึ้น จากการสำรวจข้อมูลผู้ให้บริการทางเพศทั่วประเทศใน ปี 2544 มีจำนวน 75,045 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2540 ซึ่งมี 64,886 คน

การค้าหญิงและเด็กข้ามชาติก็เป็นปัญหาที่ รุนแรงเช่นกัน ในช่วงตุลาคม 2546 ถึง กุมภาพันธ์ 2547 มีหญิงไทยที่ถูกส่งตัวกลับประเทศจำนวน 112 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 72 มาจากภาคเหนือ (ร้อยละ 39) และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 33) โดยในภาคเหนือ ร้อยละ 51 มาจากจังหวัดเชียงราย สำหรับเหยื่อ การค้ามนุษย์ที่เป็นต่างชาติ ตั้งแต่ปี 2542 ถึงปัจจุบัน สถานแรกรับ/สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพและ สถานสงเคราะห์ ให้การดูแลหญิงและเด็กต่างชาติ ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เป็นจำนวน 1,695 คน

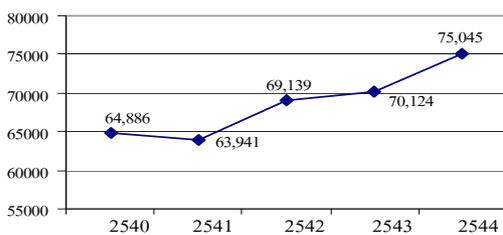
ในส่วนของชาวกัมพูชาที่ส่วนใหญ่ถูกแก๊งค้า มนุษย์หลอกลวงมาใช้แรงงานหรือบังคับให้ขอทานก็ยิ่ง ถูกตรวจพบอยู่เป็นระยะๆ ในปี 2545 ชาวกัมพูชา 56 คน ถูกจับบนรถไฟจากอรัญประเทศมายังกรุงเทพฯ

แผนภูมิที่ 9 จำนวนสถานบริการ 25 ประเภท ปี 2540 -2545

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข

แผนภูมิที่ 10 จำนวนผู้ให้บริการทางเพศ ปี 2540 - 2544

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข

126 คนถูกจับในโรงงานก่อสร้างหรือชอทาน และ 266 คนถูกตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจับกุมได้ และในเดือนมีนาคม 2547 ไทยได้ส่งชาวกัมพูชาที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย 236 คนกลับประเทศ ในจำนวนนี้ 142 คนเป็นเด็กอายุ 1 เดือนถึง 10 ปี

ตารางที่ 12 การปราบปรามการค้าประเวณีของ สตช.
ปี 2539 - 2543

รายการ	ราย
เจ้าของชอง	519
ผู้เป็นธุระจัดหา	1,032
ผู้ใช้อุบายล่อลวงข่มขืนใจ	93
ผู้ค้าประเวณี	243
ผู้เตร็ดเตร่ค้าประเวณี	2,149
คนต่างด้าวค้าประเวณี	100
ช่วยเหลือเด็ก	41
ติดต่อ ชักชวน ครอบครอง	1,260
มั่วสุมในสถานค้าประเวณี	679

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ในด้านการปราบปราม จับกุมเครือข่ายการค้ามนุษย์ ในปี 2546 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จับกุมเครือข่ายการค้ามนุษย์ในประเทศ 4 เครือข่ายผู้ต้องหา 28 คน มีพื้นที่ต้นทางในต่างประเทศ คือ พม่าและลาว และพื้นที่ต้นทางในประเทศบริเวณภาคตะวันออก และภาคกลาง สำหรับพื้นที่ปลายทางอยู่ที่กรุงเทพมหานคร นครปฐม ชลบุรี และกระบี่ และจับกุมเครือข่ายที่โยกย้ายไปต่างประเทศ 30 เครือข่าย ผู้ต้องหา 74 คน มีพื้นที่ปลายทางที่ประเทศเดนมาร์ก ฮองกง ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย มาเลเซีย และบาหลีเรน โดยพื้นที่ต้นทางส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

นอกจากนี้ข้อมูลการปราบปรามการค้าประเวณีในปี 2539 -2543 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแสดงให้เห็นถึงจำนวน บุคคลต่างๆในกระบวนการค้ามนุษย์ส่วนหนึ่งที่ถูกจับกุมได้ในขณะที่อีกจำนวนมากที่ยังมีไม่สามารถตรวจพบหรือโยกย้ายไปถึง

การดำเนินงานของประเทศไทยในการแก้ไขปัญหา

• ระดับนานาชาติ

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาและพิธีสารที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์หลายฉบับ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาสหประชาชาติต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรพิธีสารว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ รวมทั้งการจัดประชุมสัมมนาระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

• การดำเนินงานภายในประเทศ

รัฐบาลโดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น

- ❖ การปรับปรุงและออกกฎหมายใหม่ให้สอดคล้องกับพันธะสัญญาที่ให้ไว้ในระดับนานาชาติและสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบัน

- ❖ กำหนดให้การกระทำที่เป็นลักษณะการค้ามนุษย์อยู่ในกลุ่มอาชญากรรม 15 ประเภทที่จะต้องดำเนินการปราบปราม

- ❖ นโยบายการปฏิบัติต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ในฐานะผู้เสียหายที่ต้องให้การดูแลและพึงได้รับความช่วยเหลือ

- ❖ การฝึกอบรมทักษะต่างๆ แก่ผู้หญิงและเด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

- ❖ จัดทำบันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

- ❖ จัดทำนโยบาย แผนระดับชาติ เรื่องการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศและข้ามชาติ

- ❖ จัดตั้งกลไกการดำเนินงาน เช่น คณะอนุกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง กลไกการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมฯ งานพิทักษ์เด็ก เยาวชน และสตรีในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น

บทสรุป

การค้ามนุษย์นอกจากจะเป็นปัญหาของชาติแล้วยังมีผลกระทบต่อประชาคมโลกที่ต้องร่วมกันแก้ไข ความยากจนและการแสวงหาโอกาสที่ดีให้ชีวิตเป็นปัจจัยที่ทำให้คนจำนวนมากต้องตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

ปัจจุบันสังคมมีความตระหนักในปัญหานี้มากขึ้นแต่ยังมีอุปสรรคในทางปฏิบัติอยู่หลายประการ เช่น

- ❖ ปัญหาการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในประเทศและประเทศต้นทาง

- ❖ การบังคับใช้กฎหมาย

- ❖ การขาดข้อมูลที่สมบูรณ์เพื่อใช้วิเคราะห์สถานการณ์ให้ถูกต้องและสามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาได้ครบวงจรอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการป้องกัน ปราบปราม การช่วยเหลือ พื้นฟูเหยื่อการค้ามนุษย์

การแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปเป็นเรื่องยากแต่ก็มีความเป็นไปได้หากทุกภาคส่วนของสังคมร่วมมือร่วมใจแก้ไขปัญหาย่างจริงจังต่อเนื่อง

การปราบปรามนอกจากต้องอาศัยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้วยัง ต้องอาศัยสังคมช่วยกันสอดส่องดูแล การป้องกันเป็นแนวทางที่ต้องเร่งดำเนินการซึ่ง **การศึกษานับว่าเป็นอาวุธที่สำคัญที่จะช่วยปกป้องกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะเด็กและสตรีไม่ให้ตกเป็นเหยื่อได้ง่าย และเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้มีศักยภาพในการหารายได้ไม่จมปลักอยู่กับความยากจนซึ่งเป็นต้นตอของการก้าวสู่กระบวนการค้ามนุษย์โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม**